

KERK *in* DEN HAAG

MAANDBLAD VOOR SPIRITUALITEIT, CULTUUR EN SAMENLEVING FEBRUARI 2014 ■ WWW.KERKINDENHAAG.NL

PAGINA 5

Kris Verburgh wil ouderdom tegengaan

PAGINA 5

Pakistan te rade bij Segbroek

PAGINA 8

Folly Hemrica: schilderen maakt blij

EN VERDER Kerkbalans: verleiden is een kunst ■ Mediteren in Abdijkerk ■ Alphacursus: geloven kun je leren ■ Eerste Wereldoorlog in Den Haag

Carine Philipse: 'Ik heb tegen God gezegd: Mijn leven is van Jou'

Dagboek van Carine Philipse

Ik wens iedereen toe: leven vanuit liefde

INTERVIEW Carine Philipse uit Den Haag heeft een bloemlezing uit haar dagboek gepubliceerd. De ziekenhuispredikante verhaalt over de mystieke ervaringen die haar ten deel zijn gevallen. 'Ik hoop dat het boek mensen in contact brengt met die laag in henzelf, waar ze God kunnen ontmoeten.'

Wat verstaat u onder mystieke ervaringen? Hoe belangrijk zijn die voor u geworden?

'Een mystieke ervaring is voor mij: aangeraakt worden door Gods Liefde en daar in opgaan. Eenheid met God of met "de Liefde", "het Licht", dat eigen-

lijk niet onder woorden te brengen is. We kunnen alleen maar naar God verwijzen. Ook in mensen ontmoet ik God. Hij is voor mij de kern van de werkelijkheid. In ons diepste wezen zijn wij één met Hem en nooit van Hem gescheiden, ook niet in ons grootste ver-

Avond over mystiek en boek Philipse

In de Kloosterkerk wordt dinsdag 4 februari een avond gehouden over mystiek. Het boek van Carine Philipse staat centraal. Dr. Kick Bras, gespecialiseerd in christelijke mystiek, houdt een inleiding. Aankomst om 19.00 uur.

driet of onze diepste wanhoop. Je hoeft dus niet naar Hem/Haar/Het op zoek te gaan, want je bent al één met Hem. Het enige wat je hoeft te doen is dat besef tot je te laten doordringen, zodat het in je kan groeien. Ervaringen van eenheid met God hebben bij mij geleid tot een voortdurend besef van eenheid. Daar ben ik erg dankbaar voor.

Lees verder op pagina 2

Leerlingen in debat met Frans Timmermans:

'Wat we nodig hebben is een Europese ziel'

INTERVIEW Leerlingen van gymnasium Novum uit Voorburg debatteren deze maand met minister Frans Timmermans van Buitenlandse Zaken over Europa. Hij kan een pittig gesprek verwachten. Drie zesdeklassers bijten het spits af.

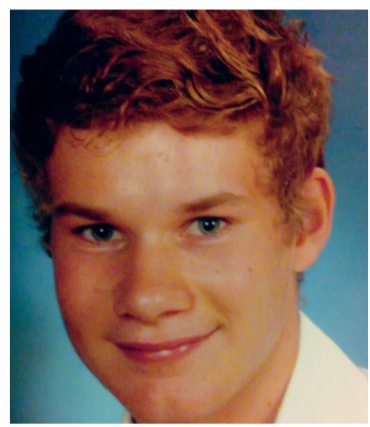
ARTHUR CAMPS: 'IN EUROPA IS al zeventig jaar vrede. De vrije handel en de vorming van een Europese markt maakten grote economische vooruitgang mogelijk. Armere lidstaten zijn er op vooruitgegaan. Was dat mogelijk zonder Europese samenwerking?'

Het enige wat ontbreekt is een Europese ziel. We voelen ons Nederlander of Duitser, geen Europeaan. Dat belemmert een hechtere samenwerking. Velen staan niet graag bevoegdheden af aan Brussel. Jammer, de eurocrisis had zo voorkomen kunnen worden. Hoe we Europa 'beziel'd kunnen maken? We moeten inzien dat samenwerking essentieel is voor het behoud van vrede en welvaart. Politici als minister Timmermans moeten zich daarover uitspreken. Zij prijzen Europa onvoldoende.'

Lisa Vogelaar: 'Op 22 mei mag ik als

Lisa Vogelaar

Arthur Camps

achtienjarige voor het eerst mijn stem uitbrengen voor het Europees Parlement. Geen idee wie ik kies. Maar naar de stembus ga ik zeker! Europa wordt vaak afgedaan als saai. Toch is Europa

'Telefoonadaptor is even belangrijk als vakantie'

onmisbaar voor Nederland als handelsland. In het bestaan van een Europese cultuur geloof ik niet zo – ik voel me meer Nederlander dan Europeaan – maar wel in grensoverschrijdende probleemoplossing. We hebben geen keus. Grofweg een derde van ons land behoort tot het deltagebied van de Rijn. Europese samenwerking is noodzakelijk om te anticiperen op mogelijke overstromingen. Grensoverschrijdende (cyber)criminaliteit vergt een Europese aanpak. De universele adaptor voor mobiele telefoons is voor de gemiddelde scholier een bijna even grote zegen als de zomervakantie.'

Willem Uffen: 'Alles draait om financi-

Lees verder op pagina 2

Eenzijdige discussie doet christendom onrecht

Heerlijke verlangens

OPINIE In de Bijbel wordt voluit de lichamelijke liefde bezongen. Ook die tussen twee mannen. Wanneer zien we dat nou eens in? Axel Wicke geneert zich en neemt stelling. 'De Bijbel verkondigt een liefdesethiek.'

PAUS FRANCISCUS WAARSCHUWDE onlangs dat veel wat de kerk doet of zegt op buitenkerkelijke kan overkomen als 'vaccinaties tegen het geloof'. Tegelijkertijd vindt hij dat de (rooms-katholieke) kerk het

Geloofwaardige kerk moet haar oogkleppen afdoen

minder vaak over onderwerpen als abortus, voorhoedmiddelen en homoseksualiteit moet hebben. Recente onderzoeken wijzen uit dat 'homofob' het eerste is wat jongeren te binnen schiet als ze aan 'christendom' denken. Voor velen is dat een

Jezus en Johannes, 'de apostel die hij liefhad'. Byzantijns icoon, Athos.

reden waarom zij het geloof vaarwel hebben gezegd of er niet aan beginnen. Als je dat bedenkt, dan begrijp je dat deze twee pauselijke uitspraken met elkaar te maken hebben.

Vaag beroep

Als predikant schaam ik me dat velen mijn geloof spontaan associëren met

discriminatie jegens seksuele minderheden. Toch begrijp ik het. De Christelijke Gereformeerde Kerken besloten onlangs nog dat homorelaties als 'zonde' moeten worden gezien. In sommige behoudende kerken mogen homo's niet deelnemen aan het Avondmaal en geen ambten bekleden. Het christendom komt in Nederland sowieso alleen dan in de media als ergens weer iemand roept waar hij of zij op grond van het geloof tégen is. Denk aan discussies met een (homo-) seksueel tintje, zoals over weigerambtenaren of homoleraren op christelijke scholen. En als iemand doorvraagt, komt er steevast een vaag geformuleerd beroep op de Bijbel.

Jubelend

Dat jaagt mij als bijbelliefhebber nog meer de kast, want je kunt de Bijbel alleen als een boek van seksuele regelgeving zien zolang je hem niet leest. Of zolang je hem geweld aandoet door enkele verzen uit de literaire, historische en culturele context te rukken en vele andere verzen en verhalen gemakshalve over het hoofd te zien.

Neem de leus: 'Geen seks voor het

Lees verder op pagina 2

Carel ter Linden over zijn godsbeeld

Carel ter Linden, hofpredikant en oud-voorganger van de Kloosterkerk, vertelt deze maand op twee plekken over zijn nieuwste boek *Wat doe ik hier in Godsnaam*. Daarin zegt hij adieu tegen een oud persoonlijk godsbeeld.

VRIJDAG 7 FEBRUARI, 14 UUR. R.-K. SPIRITUEEL CENTRUM DE BOSKANT. WOENSDAG 19 FEBRUARI, 20 UUR. DUINZICHTKERK.

Lezing over ras en nationaliteit

Nationaal bewustzijn, waar komt dat vandaan? En zijn de verschillen binnen bevolkingsgroepen niet groter dan die tussen 'rassen', een typisch westers etiket? Hervormd predikant Roel de Meij Mecima komt er in Muzee een avond over vertellen.

DONDERDAG 13 FEBRUARI, 20 UUR. MUZEE SCHEVENINGEN, NEPTUNUSSTRAAT 92.

Natuurbeurs in het Nutshuis

Deze maand wordt in het Nutshuis de eerste Haagse natuurbeurs gehouden. Een bezoekje waard voor wie wil weten hoe de (omgeving van) Den Haag nog groener gemaakt kan worden. Milieuorganisaties presenteren hun projecten, zoeken steun van bewoners en delen zaadjes uit.

DONDERDAG 13 FEBRUARI, 19:30 UUR. NUTSHUIS, RIVIERVISMART 5.

Carine Philipse

Vervolg van pagina 1

Vanuit die eenheid leef ik, wat er ook in mijn leven gebeurt. Uiteindelijk gaat het niet om de ervaringen, die gaan voorbij, maar om het besef van eenheid met God. Dat is blijvend, dat is de dragende grond van mijn leven.'

Hand in hand

U schrijft over 'eenwording met God' die u ervaart. Wat heeft die eenwording voor gevolgen voor u gehad, bijvoorbeeld voor uw dagelijkse leven?

'Steeds meer beleefde ik dat Gods Lief-

'Ik voel mij sterk verbonden met alle mensen die lijden'

de in de ander en Gods Liefde in mij elkaar ontmoetten. In mijn werk als ziekenhuispredikant voelde ik vaak een hartscontact met de ander, de Liefde van God stroomde, ik stond daar zelf als persoon niet tussen. In het gebed voelde ik dat wij hand in hand voor God stonden, in Zijn Liefde.'

U beleeft uw ervaringen als hoogtepunten in uw leven. Kent u ook momenten van leegte en duisternis, waarbij u juist de afwezigheid van God ervaart? Hoe verhouden die zich tot elkaar?

'Sinds een paar jaar heb ik door verkeer medisch handelen dag en nacht hevige hoofdpijn en lig ik een groot deel van de dag in bed. De situatie wordt steeds slechter. Natuurlijk ben ik zo nu en dan radeloos en wanhopig, dat is menselijk. Die gevoelens mogen er gewoon zijn; ik kijk daarnaar met liefde en begrip. Maar ik heb nooit het gevoel gehad dat God afwezig was. Onder mijn wanhoop is er altijd nog een diepere laag, de eenheid met Hem. Daar ben ik erg dankbaar voor.

In zo'n situatie is de Liefde leven, vanuit mijn kern leven, zo belangrijk! Ik voel me ook zo geraakt door alle liefde van mensen die ik ontmoet, mijn hart staat wijd open. Onder zulke omstandigheden zijn woorden nauwelijks meer nodig. Alleen al door elkaar aan te kijken kun je zoveel delen! Elkaar zo ontmoeten is God delen, de Liefde delen.

Geen verbinding

Ik heb mij altijd sterk verbonden gevoeld met alle mensen die lijden. En nu zeker. Het is alsof ik hun lijden samen

Carine Philipse

met hen draag. Ik bid voor ons allen, maar ook voor mensen, die anderen lijden aandoen. Als je echt contact hebt met wie je in wezen bent, ben je niet in staat uit eigenbelang of onverschilligheid een ander te beschadigen of zijn vertrouwen te misbruiken. Jezus zei: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen." Hoe waar is dat. Te veel mensen leven vooral op hun ego-niveau en hebben daardoor op wezenlijk niveau geen verbinding met zichzelf, de ander en met God. Zo le-

ven ze in afgescheidenheid en komen aan het werkelijke leven niet toe.' Kan iemand mystieke ervaringen bij zichzelf toelaten of opwekken? Welke voorwaarden zijn daarvoor nodig?

'Mystieke ervaringen kun je niet zelf opwekken. Ze worden je geschonken. Maar je kunt zelf je hart openen voor God, de Liefde, het Licht, bijvoorbeeld door te zingen, te mediteren, te bidden.'

Waarom heeft u gekozen voor een dagboekvorm? Vindt u het geen probleem dat de lezer uw hele uitgebreide proces van zoeken en tasten van nabij volgt?

'Mijn boek is de letterlijke neerslag van een sterke mystieke ervaring, die mij overkwam op 1 januari 2003. Ik zat aan de keukentafel om een kerkdienst over de doop in de Jordaan voor te bereiden, en werd overweldigd door een ervaring van aangeraakt worden door God, Liefde, totaal in Hem opgaan. Dat heeft een paar uur geduurd. Mijn ik-besef verdween, alleen God was er nog, de eenheid met Hem. Ik zat daar met mijn pen in mijn hand en heb alles opgeschreven. Toen ik weer tot mezelf kwam, was ik erg dankbaar. Ik had het gevoel: dit is mijn bestemming, hier is mijn leven voor bedoeld. En ik heb te-

gen God gezegd: "Mijn leven is van Jou." Ik heb me totaal overgegeven. Daar is een krachtig mystiek proces op gevolgd. Ook dat heb ik allemaal opgeschreven: gebeden, liederen, reflectie, allemaal zoals het in me opkwam. Ik had direct al het besef: dit mystieke proces is niet van mij of voor mij, het is de bedoeling dat het door mij heen naar buiten stroomt, naar andere mensen, als een uiting van Gods Liefde.

'Te veel mensen leven op hun ego-niveau'

Anderen hebben mij overgehaald mijn dagboek te publiceren. Ik heb dat gedaan omdat ik hoop, dat het mensen in contact brengt met die laag in henzelf, waar ze God kunnen ontmoeten. Het boek wordt in een aantal talen vertaald. Daar ben ik wel een beetje door overdonderd. Maar het gaat niet om mij, het gaat erom, dat de mensen geraakt worden door Gods Liefde. Ik wens de lezers toe, dat ze tot hun bestemming komen, dat ze leven vanuit hun innerlijke kern. Voor mij is dat: leven vanuit de Liefde, vanuit de eenheid met God.'

Aangrijpend dagboek van Carine Philipse Slijtageslag als bevrijding

RECENSIE Wat Carine Philipse schrijft, is karakteristiek voor de mystiek. Ze leeft met paradoxen. Ook haar taalgebruik past daarbij, 'krachtig en broos'.

Met *Jij zingt in mij Jouw naam* vertrouwt Carine Philipse haar mystiek dagboek toe aan de openbaarheid. Na een intense Godservaring begin 2003 geeft zij zich over aan God. Of liever: het dagboek bevat de neerslag van haar worsteling om tot die overgave te komen. Momenten van intens geluk en volledige overgave wisselen af met perioden van pijn, eenzaamheid en doodsangst. Philipse heeft opgeschreven wat haar overkomt. Eenvoudig, eerlijk, zonder opsmuk of poeha. Naast beschrijvende en beschouwende teksten bevat het dagboek poëtische passages: gebeden, gedichten, lof- en liefdesliederen.

Het is een aangrijpend en authentiek dagboek, waarin Philipse haar desintegratieproces beschrijft. Is haar situatie door ziekte en verkeerde medicatie al kwetsbaar, het mystieke proces ontregelt haar nog meer. Als zelfredzaam individu gaat ze eraan onderdoor, voor haar ego blijkt het een slijtageslag. Maar dit 'afsterven' is tegelijk een bevrijding: "Jij hebt me van mezelf bevrijd. Ik ben gestorven en opgegaan in Jou." Juist die paradox is karakteristiek voor de mystiek. "Jij, die mijn leven afbreekt zoals het was en het volkomen omvergooit, bent ook de enige die mij kan opvangen en mij naar mijn bestemming kan dragen." Krachtig

en broos is het beeld waarmee Philipse de ervaring beschrijft, "dat God zich in mij uitstortte als in een schaal die zelf steeds dunner werd." Later: "Ik ben alleen nog maar een dunne schaal. Bijna niets meer." Die schaal is de vorm van ons bestaan, maar in wezen zijn wij vol-ledig één met Hem.

Passiviteit

Philipse ervaart hoe haar leven afbrokkelt, en daarin wordt teruggebracht tot de essentie, tot God. Kenmerkend is de ervaring van overweldigende passiviteit. "Mensen denken vaak dat ze zichzelf moeten loslaten, maar zo werkt dat helemaal niet. God trekt je naar zich toe en dat maakt dat je de greep op jezelf verliest en dus loslaat. Maar dat doe je helemaal niet zelf. Dat kun je ook niet. Je kunt alleen maar meegeven, God laten gebeuren." Van alle religieuze ervaring is de mystiek een vorm van radicale overgave en eenwording met God, waarbij de contouren van de persoonlijkheid vervagen of verzengen. Als gebeuren tussen God en mens onttrekt mystiek zich aan vertrouwde godsdienstige kaders (kerk, ambt, geloofsleer). Zo ook de mystiek van Philipse. Inhoudelijk komt de 'boodschap' van haar dagboek hierop neer: "God houdt van ons precies zoals we zijn."

DERK STEGEMAN

JIJ ZINGT IN MIJ JOUW NAAM, MYSTIEK DAGBOEK (BLOEMLEZING). DISCOVERY BOOKS LEEUWARDEN, INCL. DVD, € 19,90.

'De Kus' (1907) van Gustav Klimt, geïnspireerd op het Hooglied van Salomo.

Heerlijke verlangens

Vervolg van pagina 1

huwelijk'. Het klopt dat bepaalde passages voorechtelijke seks ontmoedigen (niet: verbieden!). Voor vrouwen, wel te verstaan, want vrouwen waren toen eigendom van hun vaders en reeds ontmaagde vrouwen haalden later voor hun vaders een kleinere bruidsschat binnen. En toch vertellen talloze verhalen zonder oordeel over voorechtelijke seks, zelfs in de stamboom van Jezus

Bezwaren tegen homoseks? Dan lees je de Bijbel niet goed

(Ruth 3). En met het Hooglied staat er een heel boek in de Bijbel dat uitsluitend in bewonderende, jubelende en lyrische tonen over ongetrouwde intimiteit praat, nee: zingt! Het Hooglied leert dat er niets mis is met onze seksualiteit. In tegendeel: het is een geweldige, goede gave Gods.

Bedreigend

Met homoseksualiteit ligt de zaak lastiger. Maar eigenlijk gaat het in de Bijbel nergens over homoseksualiteit. Tenminste niet zoals wij erover spreken, als deel van iemands identiteit. De homoseks die de Bijbel veroordeelt, werd in de regel door getrouwde mannen buiten het huwelijk bedreven. De bijbelse kritiek richt zich dus tegen overspel of een mateloze 'overvloed' aan seksueel verlangen. Bovendien kwam er waarschijnlijk bij dat deze seks niet de voortplanting diende en dus, volgens bijbelse auteurs, niet de scheppingsopdracht – wees vruchtbaar en wordt talrijk – vervulde. Soms werd homoseks ook om andere redenen als bedreigend

ervaren, als tempel prostitutie binnen voor het jodendom vijandige religies (Oude Testament) of tussen meesters en rechteloze slaven van de Romeinse bezetter in nieuwtestamentische tijden. Hier zijn dus prostitutie en seksuele uitbuiting verzwarende kritiekpunten.

Desondanks wordt nauwelijks onder stoelen of banken gestoken dat koning David, Israëls belangrijkste koning en voorvader van Jezus, biseksueel was en na diens overlijden in zijn ontroerende klaagzang over zijn partner Jonathan zong: 'Jouw liefde verrukte mij meer dan de liefde van vrouwen!' Er zijn ook sterke aanwijzingen dat 'op de lier spelen', wat de jonge David bij zijn voorganger Saul deed om hem op te vrolijken, niet alleen met muzikaal genot te maken had.

'Geen regeltante'

De Bijbel verkondigt een liefdesethiek. Voor regelgevende seksuele ethiek is hij te inconsequent en staat zijn tijd en cultuur te ver van de onze af. De Bijbel wil dan ook zeker geen strenge regeltante zijn die in je slaapkamer plaatsneemt en met verboden en geboden je begeerten wil overwinnen. Veel meer wil hij een ondersteunende partner zijn bij de ingewikkelde dans waarmee wij de vraag proberen te beantwoorden: wat betekent het voor mij om in een lichaam te leven dat gevuld is met heerlijke, maar soms ook tegenstrijdige, ongezonde, gevaarlijke of andere kwetsende verlangens en drijfveren? Willen wij als kerk en christenen geloofwaardig blijven, dan moeten we eerlijk, kwetsbaar en zonder oogkleppen open staan voor deze en andere vragen. De Bijbel zelf gaat ons daarin voor.

AXEL WICKE

PREDIKANT VAN BERGKERK, MARANATHAKERK, BUURT- EN KERKHUIS BETHEL.

IN FEBRUARI LEIDT DS. WICKE VIER BIJEENKOMSTEN OP ZATERDAGMIDDAG OVER: HOMOSEKSUALITEIT, GENDER, DRUGS, FEESTEN. VANAF 1 FEBRUARI, 14-16 UUR. MARANATHAKERK.NL.

advertentie

Reinoud Schoemaker,
LETSELSCHADE ADVOCaat
Uw letsel mijn zorg
070 - 40 43 34 6
ADVOCaat@REINBOUDSCHOEMAKER.NL
WWW.REINBOUDSCHOEMAKER.NL

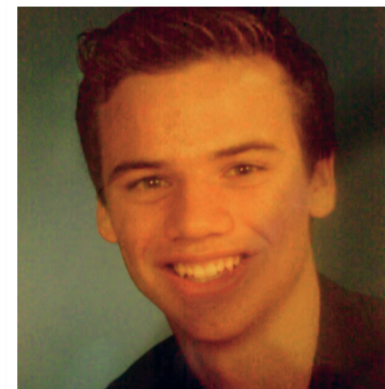
Europadebat

Vervolg van pagina 1

ele voor- en nadelen. Zo komen weinig andere verworvenheden aan het daglicht. Europese samenwerking begon als een streven naar een vreedzaam continent. Dat ideaal lijkt overboord te zijn gegooid.

'Ideaal van vrede lijkt overboord te zijn gegooid'

Buurlanden worden vooral gezien als eenheden waarvan je de waarde met een rekenmachine kunt berekenen: hoe meer geld ze opbrengen, hoe meer waarde ze hebben. Armere landen worden hierdoor als last gezien. Er zou alleen plaats zijn voor economische zwaargewichten. Een pijnlijke constatering.

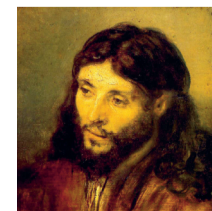

Willem Uffen

We zien Europa niet als verbindingsorgaan, maar slechts als financiële organisatie die onze belangen moet dienen. Er moet nodig gewerkt worden aan een Europese ziel. Wat dat is? In elk geval een verantwoordelijkheidsgevoel: de wil om elk land binnen Europa te houden en te helpen.'

EUROPADEBAT. DINSDAG 11 FEBRUARI, 20:15 UUR. KLOOSTERKERK.

Jezus als wereldster

Kan de westerse theologie wat leren van de wijze waarop media Jezus door de eeuwen heen beschreven en verbeeld hebben? De Houtrustkerk wijdt een avond aan Jezus als joodse 'wereldster'.

DONDERDAG 20 FEBRUARI, 20 UUR.

advertentie

Gabriel Financiële Bescherming,
voor oprecht financieel advies en hypotheek.

Telefoon: 070-2600798.

Website: www.gabrielfb.nl

Gabriël
FINANCIËLE BESCHERMING

Alphacursussen, vast stramien met variaties

In het hele land geven allerlei kerken de Alphacursus, een kennismaking met het christelijk geloof in tien avonden en een weekeinde. Er zijn dit jaar zo'n 17.000 cursisten. Alpha, gevestigd in Driebergen, bestaat vijftien jaar en is opgericht door de missionaire organisatie IZB van de Pro-

testantse Kerk en de Evangelische Alliantie, een bundeling van evangelische organisaties. Ook in andere landen is Alpha actief. De cursisten wisselen in informele sfeer van gedachten over een aantal onderwerpen. Soms is er eerst een maaltijd,

daarna een inleiding, vervolgens een gesprek. *Kerk in Den Haag* bezocht drie avonden. Enkele rooms-katholieke kerken, die ook met Alpha werken, lieten geen verslaggever toe. De intimiteit van de gesprekken zou geen publiciteit verdragen.

Alphacursus City Life Church

'De gentleman wacht tot jij open doet'

Tientallen enthousiaste jongeren knikken instemmend. Op een Alphacursusavond bij de City Life Church spat de blijheid er van af.

IN DE BASEMENT VAN DE EVANGELISCHE City Life Church ruikt het op deze Alpha-avond naar rookworst en hutspot. Er staat een lange rij geduldig te wachten om er een bord vol van te krijgen. Rondkijkend zie ik hippe zitjes en discoachtig verlichte ramen die een paar keer per minuut van kleur veranderen. Op de bierviltjes staat: *Church, but different*.

Best wel heftig

Het zijn vooral jongeren die zijn

gekomen, een stuk of zeventig. 'Mensen in alle kleuren en smaken', zegt de coördinator. Tijdens het eten zit ik naast een van de maar liefst twintig vrijwilligers. Zij vertelt dat ze dit doet omdat ze het zo belangrijk vindt dat er een plek is waar mensen

'Genade is gratis, maar niet goedkoop'

veilig hun vragen kunnen stellen en hun geloof verdiepen.

Na de maaltijd wordt er even teruggeblikt op de vorige bijeenkomst. 'We hebben het over onze zonden gehad,

dat was best wel heftig, maar Jezus geeft ons vrijheid en vreugde.' Overal zie ik mensen instemmend knikken. Bij andere alphacursussen die ik bezocht, ontbrak het ook al niet aan geloofsenthusiasme, maar hier lijkt de blijmoedigheid ervan af te spatten.

Verliefd

Het onderwerp is vanavond: hoe kun je geloven? De inleiding wordt gedaan door een jonge vrouw. Zij doorspekt haar verhaal met vergelijkingen uit het dagelijks leven. 'Iedereen kent het wel als je verliefd bent; alles verandert. Zo is het ook als je een relatie met Jezus hebt.' Iedereen luistert geboeid. Ze vergelijkt het geloof in de Vader, de Zoon en de Heilige Geest met een stafieft met drie poten. 'Ze zijn alle drie nodig, anders sta je niet stabiel.' Jezus noemt zijn een 'gentleman'. 'Hij staat voor de deur, klopt aan en wacht tot jij opendoet.' 'Je kunt de genade van God niet verdienen', vervolgt ze, 'die wordt je gegeven. Het is gratis, maar niet goedkoop. Jezus is voor onze zonden

Hippe zitjes, disco-achtig verlichte ramen: de Alpha-cursus lijkt hier net een feestje.

gestorven en dat is heel groot. Je kunt dit cadeau alleen maar ontvangen door geloof en vertrouwen.'

Wat vooral opvalt is de zekerheid die zij uitstraalt en die ik ook zie bij de begeleiders van de kleinere groepen, die na de inleiding worden gevormd. Als de

deelnemers aan het woord komen levert dat persoonlijke verhalen op, getuigenissen van levens die heel anders liepen dan gedacht. Alles wordt op God betrokken. 'Hij blijft verbazen', is de conclusie.

JOLLY VAN DER VELDEN

Alphacursus Bethlehemkerk

'Welke bank geeft je die garantie?'

Het geloof als ontdekkingsreis. 'Als je van je eigen interpretatie uitgaat, loop je vast.'

'Er is historisch bewijs dat Jezus geleefd heeft.' Elf bezoekers van de Bethlehemkerk volgen de Alphacursus.

Buiten is een spandoek door het hek gevlochten: *Welkom bij de Alphacursus*. Binnen, in de Bethlehemkerk, is de maaltijd net achter de rug en liggen de bijbels te wachten op de deelnemers. Elf mensen, in de leeftijd van begin twintig tot een jaar of zestig. Ze zijn gekomen omdat het christelijk geloof hen op de een of an-

dere manier trekt. De een is ermee opgegroeid, de ander niet. 'Ik ben op zoek naar wat er achter het leven steekt, naar de toepassing van de tien geboden', zegt een man. Naast hem zit een jonge vrouw die van huis uit niets van het geloof heeft meegekregen, maar er meer van wil weten omdat haar vriend gelovig is.

Ellende

Ad Vastenhoud, missionair predikant, noemt de cursus een ontdekkingsreis van het christelijk geloof. Na het gebed

zegt hij: 'Vanavond gaat het over Jezus, wie is dat nou eigenlijk?' De antwoorden uit de groep lopen uiteen: de zoon van God, een veelzijdig en inspirerend persoon, tot het idee dat hij er helemaal niet is. 'Anders zouden er toch geen zieke kinderen zijn en zoveel ellende?' Dat punt wordt even geparkeerd, eerst Jezus.

'Ik ga niet proberen jullie te overtuigen', zegt Vastenhoud, 'maar er is his-

'Ik ga niet proberen jullie te overtuigen'

torisch bewijs dat Jezus geleefd heeft. Een paar Romeinse geschiedschrijvers uit de eerste eeuw noemen hem.'

Liefde

De sfeer is vriendelijk en belangstellend. Er is ruimte voor twijfels. Vragen worden gesteld en er wordt uitleg gegeven, soms met behulp van een schema op een bord. Wat houdt de Drie-eenheid in, waarom was het noodzakelijk dat Jezus op aarde kwam, hoe werkt de Heilige Geest, wat is de rol van de engelen?

Op alles is een eenduidig antwoord. Ook op de prangende vraag waarom er

Vrolijke evangelisatie of traditionele bijbelkring

Aanpak en sfeer van de Alpha-avonden zijn gevarieerd. Theoloog Rob van Essen, bekend met de evangelische beweging in Nederland, over de KDH-impresies.

Bij het verslagje van de Bethlehemkerk lijkt de doelgroep van Alpha ('zoekende' of 'nieuwsgierige' mensen) het meest vertegenwoordigd. De opzet doet denken aan een traditionele leerhuisavond of bijbelkring. Er is ruimte voor vragen en gesprek, al geeft de dominee de antwoorden. Er lijkt een vrij grote discrepantie te zijn tussen de leefwereld van moderne mensen en de aangeboden informatie: de drie-eenheid, de rol van engelen, verzoening van zonden. Er wordt gesproken over historisch 'bewijs' en geloofszekerheden. Daarbij lijkt weinig ruimte voor twijfel te zijn.

Een sterk punt van de Alphacursus, dat beter uit de verf komt in de twee andere voorbeelden, is de gezellige, informele sfeer. Hier treffen we, zoals dat heet, evangelisch bevlogen mensen. Het zijn gelovigen die bij elkaar zijn om bevestigd te worden in hun geloof. Bij de studenten is dat het duidelijkst. Er wordt gezongen. Keerzijde: een niet-gelovige zal zich op zo'n moment misschien buitengesloten voelen.

Bij de City Life Church is de Alphacursus vrolijke evangelisatie. Het lijkt mij dat de echte zoeker die met zingevingsvragen worstelt hier snel afhaakt. De sfeer doet mij denken aan de koffiebarn van Youth for Christ uit de jaren zeventig. Ik heb daar toen best van genoten, maar was toen ook al heel gelovig.

ROB VAN ESSEN

zoveel mis is in de wereld. Vastenhoud leest 1 Johannes 4:7-10. 'Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde.' Dat betekent niet dat het altijd goed gaat in ieders leven. De liefde van God is dat hij zijn eigen zoon heeft gegeven, ter verzoening van onze zonden. Als je van je eigen interpretatie

uitgaat, loop je vast.' Vastenhoud sluit af met: 'God geeft honderd procent garantie dat als je hem zoekt, je hem ook zult vinden. Welke bank kan je die garantie geven?'

JOLLY VAN DER VELDEN

Alphacursus studentenvereniging Alpha

'Eindeloos leesbaar'

REPORTAGE 'Het is leuk om in een open sfeer een andere mening te horen.' Op bezoek bij een Alphacursusavond van de studentenvereniging Alpha.

T IEN HOOG IN EEN STUDENTENFLAT drink je op een alpha-avond geen koffie of thee, maar cola. Aan de muur hangen kleurrijke posters: *Jesus, the joy of my life*.

De pompoensoep staat op het vuur als de jongeren komen binnendruppelen, de sfeer is informeel en hartelijk. Negen studenten die gezelligheid willen combineren met verdieping van hun geloof door middel van een goed gesprek. Ze willen de Bijbel bestuderen met gelijkgestemden, waarbij de kerkelijke

ting niets uitmaakt. 'Ons uitgangspunt is de Bijbel en het is juist leuk om in een open sfeer ook een andere mening te horen. Als je allemaal van dezelfde kerk

De pompoensoep staat al op het vuur

komt, ben je het zo gauw met elkaar eens', zegt een van hen.

De leden van de vereniging zijn trots op hun Alpha-cursus. 'Het is een goede gelegenheid om ons geloof uit te dragen, om te laten zien waar we mee bezig zijn.' De cursusavond trekt ook anderen, bijvoorbeeld iemand die zo maar eens langskomt. Een flatgenote

De sfeer: informeel en hartelijk, met prikkelende bijbelvragen toe.

kwam op het idee door de poster in de hal.

Na de maaltijd wordt er gezongen en komt het landelijke Alpha-boekje op tafel. De inleiding is een soort introductie over hoe de Bijbel is opgebouwd

en er komen wat bijzondere weetjes langs. Bijvoorbeeld dat er in 2008 150 miljoen bijbels zijn verspreid. Best indrukwekkend, maar dat waren er toch 30 miljoen minder dan Ikea-catalogi. Ook wordt het bijzonder genoemd dat de Bijbel geschreven is door ruim veer-

tig auteurs uit alle lagen van de bevolking, van een koning tot vissers. 'Bij welk ander boek kom je dat tegen?' De wens komt op tafel om datgene wat je leert uit de Bijbel in de praktijk te brengen in het hier en nu. 'De vragen van anderen op een avond als deze, helpen mij daarbij', zegt een student. 'Ik ga er meer over nadenken, nieuwe verhalen prikkelen me om verder op onderzoek uit te gaan.'

Er is in het algemeen al een flinke bijbelkennis bij deze mensen. Er is ook een verlangen naar nog veel meer. 'Om het kort samen te vatten: het is voor mij de waarheid', zegt een van hen. 'Een eindeloos leesbaar boek,' zegt een ander.

JOLLY VAN DER VELDEN

Jasper Klapwijk, predikant op Scheveningen

'Ik wil er zijn voor de stad'

INTERVIEW Jasper Klapwijk werkte op de Antillen en in Groningen. Nu is hij predikant op Scheveningen. Kennismaking met een man die herwaardering wil van het woord 'gereformeerd'.

'Mijn motivatie om dominee te worden?' Jasper Klapwijk, sinds anderhalf jaar predikant van de Scheveningse Ichtuskerk, merkte tijdens zijn studie theologie dat hij het niet wilde worden. 'Maar ja, ik was al een keer van studie gewisseld, dus nog eens overstappen was niet aan de orde.' Hij schatert het uit. Inmiddels is hij 25 jaar dominee.

Naar de West

'Ik ging theologie studeren omdat ik God wilde dienen. Maar halverwege dacht ik: dit had ik nooit moeten doen, dominee worden is niets voor mij. Ik had moete met de starheid van aller-

hande regeltjes. Ik vreesde dat ik daarmee zou gaan botsen. Een vacature voor gemeentestichter op Curaçao sprak mij en mijn vrouw wel meteen aan.' De Klapwijken vertrokken, met hun kinderen, naar de West om er een Papiamentstalige kerk op te zetten. 'Mijn voorgangers hadden geprobeerd om Antillianen te integreren in een Nederlandse gemeente van vooral Shell-werknemers. Maar het mixte nauwelijks. Daarom werd er een Antilliaanse gemeente gevormd.' Na vijftien jaar werd het tijd voor iets nieuws. Dat werd het Noord-Groningse Winsum. Klapwijk stond er van 2003 tot 2012.

Jasper Klapwijk: 'Toen ik terug kwam, was ik vreemdeling in eigen land'.

'Het was een grote overgang. We waren zo losgezongen van Nederland. Toen we naar Curaçao vertrokken, zelden anderen: "Je hebt er vast zin in?" En toen we teruggingen: "Je ziet er vast tegenop?" Maar eigenlijk was het beide keren eenzelfde proces.'

Mogen en moeten

Al die overgangen hadden een opmerkelijk effect op Klapwijks manier van werken. Hij ging boeken schrijven. In Winsum schreef hij er drie. 'Ik was vreemdeling in eigen land. Als ik gewacht had, was ik weer rekening gaan houden met gevoeligheden, nu kon het lekker ongenueanceerd.' Op Curaçao had hij ervaring opgedaan met het overdragen van de kern van de boodschap. Die bagage nam hij mee terug naar Nederland. Er bleek veel behoefte aan, dus schreef hij *Het goede nieuws van het Oude Testament* en *Beter nieuws*

uit het Nieuwe Testament. 'Och,' relateert hij, 'bewerkingen van mijn Curaçaoese cursussen.' In de maand verlof tussen Winsum en Den Haag schreef hij het boekje waarover hij nu weer een cursus geeft: *Basics van de Bijbel*.

Het vierde boek verscheen in Den Haag. *Gelukkig gereformeerd!* schreef hij als tegenwicht tegen de negatieve connotaties van het woord 'gereformeerd'.

'Doordat ik in een andere setting had gewerkt, kon ik het woord voor mezelf opnieuw invullen, vanuit de bedoeling van de Reformatie: waar gaat het in de Bijbel om? Zo hervond ik het positieve van gereformeerd. Een traditie waarop je trots mag zijn. Niet: jij moet dingen doen, maar: God heeft dingen voor jou gedaan. Het kernwoord is genade. Niet de goede werken, maar God die er voor jou is, onvoorwaardelijk.

Dan zeggen mensen nog vaak: "Ja, maar je moet wel... en je mag niet..." Ik wil weg uit dat wetticistische sfeertje van: "Er mag niks, behalve een paar dingen, en die moeten". Klapwijks ogen twinkelen als hij uit Fons Janssens *Lachende kerk* citeert.

Stichting Present

Het eerste jaar in Den Haag is hem uitstekend bevallen. Samen met zijn vrouw maakte hij kennis met alle gemeenteleden. 'Dat geeft een boost aan je start.' Enthousiast vertelt hij over de vele huiskringen, over de inzet van gemeenteleden voor de stad, onder meer

'Gereformeerd is een traditie waar je trots op mag zijn'

via de Stichting Present en over zijn betrokkenheid bij 'Den Haag in beweging voor Jezus Christus'.

Klapwijk werkt in de vrijgemaakt-gereformeerde kerk, een kerk die ontstond tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen een groep kritische gereformeerden zich afscheidde van de 'gewone' of 'synodale' Gereformeerde Kerken in Nederland (die zijn opgegaan in de PKN). Landelijk zijn er 120.000 'vrijgemaakten'. Het is een kerk met een missionaire inslag.

In zijn intrededienst preekte Klapwijk over Jona, die makt omdat God genadig is geweest en Nineve heeft gespaard. 'Jona wilde afhaken, maar als God genadig is, zou jij dat dan niet zijn? Niet van buiten af naar de stad kijken, maar er zijn voor de stad. Niet zelfgericht zijn, maar beseffen dat God ons gebruikt om er voor anderen te zijn. Jona is een anti-type, aan wie je ziet hoe het niet moet. Perfecte mensen heb je niet zoveel in de Bijbel. Je hebt God nodig om op het goede spoor te komen.'

NELLEKE DE JONG-VAN DEN BERG

advertentie

Stem 19 maart

ChristenUnie

De christelijk-sociale partij van Den Haag

1. Omdat wij geloven dat elk mens van waarde is en goede zorg verdient.
2. Omdat wij opstaan tegen onrecht, armoede en misbruik van kwetsbare mensen.
3. Omdat wij opkomen voor gezinnen, vrijwilligers en ondernemers, voor scholen, kerken en verenigingen.

Dichtbij en Dienstbaar

Pieter Grinwis

www.denhaag.christenunie-sgp.nl

Kerkbalans: de kunst van het verleiden

'Brief is vol maar overzichtelijk'

ANALYSE Vele duizenden Hagenaars hebben vorige maand een brief van hun kerk in de bus gekregen. Betaalt u mee aan Kerkbalans, is de vraag. Hoe aantrekkelijk was hij geschreven? Een vergelijkend onderzoek door Marian Hoek van Dijke, communicatieadviseur bij Stek.

Een goede wervingsbrief ziet er zo uit: vertel wie je bent en wat je doet, stel je vraag, leef je in je

lezers in en maak het ze zo makkelijk mogelijk. En zeg dank je wel. Het klinkt heel gemakkelijk. Toch valt het in de praktijk soms niet mee.

1 College van kerkrentmeesters Protestantse Gemeente

Het stuk mist, op de ondertekening na, de vaste kenmerken van een brief als briefhoofd, aanhef, onderwerp en datum. Het maakt de brief minder persoonlijk.

Het thema staat vet in de eerste regel, meteen gevold door: 'Een moeilijk thema...' Terecht dat de PGG niet doet alsof er geen vuiltje aan de lucht is na alle kerksluitingen in 2013, maar de toon had wat positiever mogen. Er is een duidelijk richtbedrag opgenomen, maar het financiële gedeelte is wat te uitgebreid en technisch. Een bijlage met de balans en de berekening per 'pastorale eenheid' was beter geweest. Het bijgevoegde formulier voor het doen van een eenmalige donatie is duidelijk.

Opvallend is het wat formele en passieve taalgebruik in een groot deel van de brief.

Conclusie: een goed verhaal, dat een vlottere verpakking verdiend had.

2 Maranathakerk

Die brief heeft een sterke eerste alinea: de lezer wordt rechtstreeks aangesproken en in de eerste regel staat 'onze kerk'. Dat werkt verleidend en verbindend.

Verder heeft de brief een P.S., een veelgebruikte truc in wervingsbrieven: mensen lezen namelijk altijd een P.S. Meestal wordt die gebruikt om de vraag om een donatie nogmaals te herhalen. In dit geval kondigt de Maranathakerk haar 65-jarig bestaan aan. Bijna goed gedaan dus.

De vaste leden worden bedankt voor hun bijdrage in 2013, helaas niet alvast een bedankje voor hun steun in 2014. Conclusie: een vlot geschreven, goed opgebouwde brief met een paar schoonheidsfoutjes.

3 Sint Jacobusparochie

De foldertekst van de website van Kerkbalans is gekopieerd (niet in kleur) en ingevoegd in het parochie-

blad. Dat is de meest minimale manier om aandacht voor Kerkbalans te vragen en zal waarschijnlijk geen hoge respons opleveren (op de vaste donateurs na).

Conclusie: gemiste kans.

4 Parochie H. Anthonius Abt

Deze parochie werkt met twee brieven: een voor vaste donateurs en een andere voor mensen die al een tijd niet meer gegeven hebben.

Andere pluspunten zijn een P.S. met de aankondiging van een 'cadeautje' bij de brief (een kaart van een welkomstengel uit de kerk) en de vermelding van wat er is gedaan met de bijdragen uit 2013.

Randschrift op Nederlandse munten.

De brief oogt wat saai, maar gaat vergezeld van bijlagen (foldertje, kaart etc.) die het pakketje als geheel aantrekkelijk maken. Conclusie: de meest doordachte mailingactie uit de reeks, met slechts een paar schoonheidsfoutjes!

5 Christus Truimfatorkerk

De brief benadrukt als enige het belang van vrijwilligers voor het werk van de kerk.

Mensen kunnen vanaf dit jaar doneren via de website. In een bijlage wordt uitgelegd hoe dat gaat. Ook kunnen mensen op de website vragen achterlaten: een goede manier om met je donateurs in gesprek te gaan, hulde!

De brief is nogal vol, maar overzichtelijk opgebouwd.

Conclusie: een zakelijke, maar heldere en zeer servicegerichte brief.

6 Ichthuskerk

De kerk kiest een eigen strategie, met 'Geven maakt rijk, geestelijke handreiking voor persoonlijke bezinning en/of bespreking in de kringen'. De handreiking begint met een bijbeltekst als motto. Het is een vraag die tot verder lezen uitnodigt.

Verwezen wordt naar het oud-testamentische gebruik van de tienden, het geven van tien procent van het inkomen. Dat is een heldere, persoonlijke richtlijn.

De handreiking bevat een paar plaatjes. De vraag bij het laatste plaatje, 'kruis of munt?', is humoristisch – onverwacht, grappig en daardoor aantrekkelijk.

Conclusie: deze campagne heeft vooral kans van slagen bij een (kleine?) hechte gemeenschap waar praktische instructie minder belangrijk is.

7 PGG-wijkgemeente Den Haag Zuidwest

De brief beschrijft de kerksluitingen in de PGG in 2013, maar gaat niet in op de activiteiten van de drie wijkgemeenten in Zuidwest en bevat geen begroting. Twee minpuntjes.

De brief beschrijft duidelijk hoe de lezer kan doneren.

Een correctieteken uit het tekstverwerkingsprogramma, waar een woord is vervangen, is in de verstuurd versie blijven staan. Slordig.

Conclusie: een correcte, maar onopvallende brief.

MARIAN HOEK VAN DIJKE

HET VOLLEDIGE 'RAPPORT' EN ALLE BRIEVEN OP KERKINDENHAAG.NL

advertentie

Mystiek in de Kloosterkerk

Jij zingt in mij Jouw naam, mystiek dagboek – bloemlezing, van Carine Philipse, staat centraal in een avond rond mystiek in de Kloosterkerk, Lange Voorhout 2, Den Haag.

Op dinsdagavond 4 februari 2014 worden fragmenten uit dit boek voorgedragen en bijbehorende liederen ten gehore gebracht. Dr. Kick Bras, predikant en deskundige op het gebied van mystiek, houdt een inleiding. Tijd: 20.00-22.00 uur. Kerk open: 19.30 uur. Toegang: € 5,00. Parkeren? Parkeergarage van de Raad van State, Oranjestraat 15. U kunt deze avond ook het boek (met dvd) aanschaffen.

'Een inspirerend getuigenis van een mens die gedreven is door de goddelijke Geest. Zo'n getuigenis raakt aan ons diepste verlangen.' (Kick Bras, *Friesch Dagblad* 17-9-2013)

'Wat en hoe zij daarover schrijft maakt een volstrekt authentieke indruk.' (Frans Berkelmans, *Benedictijns Tijdschrift* nr. 3, 2013)

Jij zingt in mij Jouw naam, www.DiscoveryBooks.nl, € 19,90 inclusief dvd.

Jaren verder: interreligieus ontmoetingscentrum

Pakistan gaat te rade in Segbroek

INTERVIEW Goede voornemens genoeg voor dit jaar. Maar hoe ging het met de oude? Terug naar een mooi plan van zes jaar geleden: een interreligieus ontmoetingscentrum in het Regentessekwartier.

EEN VRUCHTBARE EN INSPIRE-rende ontmoeting tussen religies, dat kan straks in het nieuw te bouwen interreligieus ontmoetingscentrum in het Regentesse Valkenboskwartier. Zo begint een artikel in KDH nummer 102, zes jaar geleden. Deschool naast de Agneskerk aan de Beeklaan wordt gesloopt, valt te lezen. Maar de school staat er nog steeds. Wat is er gebeurd?

Schuifwanden

Jean-Marie Bosch van Drakestein, vicevoorzitter van de Agnesparochie en bestuurslid van het Interreligieus Beraad Segbroek, vertelt: 'De toenmalige

'We willen elkaar kennen, zo voorkom je dat het escaleert'

Heilig Hartschool aan de Beeklaan en het woonzorgcentrum Jonker Frans aan het Newtonplein zouden deels worden gesloopt en herbouwd. En er zou een nieuwe binnentuin met een ontmoetingscentrum komen. Vanwege de nieuwbouw eiste de gemeente er een parkeergarage bij. In de zoektocht naar geld liep het plan vast. Inmiddels is het woonzorgcentrum gerenoveerd en staat er voor dit jaar een renovatie van de school – nu de Toermalijnschool – gepland.

Jonker Frans is in december heropend. Maar het is nog niet af: er moet nog een stiltecentrum worden ingericht. Door ziekte is er vertraging, maar het

gaat er komen. Zelfs meer dan dat: het oude interreligieuze plan zal dan ook enigszins gerealiseerd worden. De ruimte wordt multifunctioneel ingericht. Bosch van Drakestein: 'Met schuifwanden, zoals vroeger in een

theekje en een kast met attributen – voor de diverse godsdienstige bijeenkomsten.'

Al Qaidavlag

Het Interreligieus Beraad Segbroek (IBS) denkt mee over het stiltecentrum. Dat beraad is uniek in Den Haag; andere stadsdelen kennen het niet. Het is onderdeel van het wereldwijde United Religions Initiative (URI), dat langdurige en dagelijkse in-

zens'.

Bosch van Drakestein: 'Voorgangers, bestuursleden en andere gelovigen van allerlei religies in onze wijk ontmoeten elkaar regelmatig. Doel is dat we elkaar kennen, zodat we gemakkelijk met elkaar in gesprek kunnen als er eens spanningen zijn. Zo voorkom je dat het escaleert. Het heeft z'n nut al bewezen. Een tijdje geleden wapperden een paar jongens met een Al Qaidavlag op een speelterreintje bij de Gaslaan. Anderen distantiëerden zich daarvan, maar werden tegen hun zin in er toch bij betrokken. Er kwam toen een grote politiemacht aanzetten, terwijl het eigenlijk maar om enkele kwaadwillende jongens ging. Na overleg in het IBS is toen een oproep gedaan aan de islamitische achterban: doe dit soort dingen niet, want daarmee zet je de islam in een kwaad daglicht.

We hebben bezoek gehad van URI-leden uit Pakistan, want die wilden wel eens zien hoe wij hier de dialoog tussen christenen en moslims aanpakken. Vergeleken bij Pakistan leven wij hier in een tolerante en ongevaarlijke situatie. Maar toch was het bijzonder dat wij kennelijk als voorbeeld dienen.'

Klein houden

De gemeente Den Haag vindt dat kennelijk ook, want zij heeft het IBS gevraagd zo'n beraad stadsbreed op te zetten. Bosch van Drakestein: 'Je moet het relatief klein houden. Maar andere stadsdelen willen we natuurlijk graag helpen.'

Geen stenen ontmoetingscentrum dus, zoals zes jaar geleden het plan was. Maar wel een springlevende cultuur van interreligieuze ontmoeting, daar in Segbroek.

MARGOT C. BERENDS

aardrijkskundelokaal landkaarten hingen die je om de beurt naar voren kon trekken.' Op de wanden komen voor elke religie eigen symbolen. Verder komt er een interreligieus biblio-

terreligieuze samenwerking wil bevorderen, 'om geweld op grond van religie te stoppen en een cultuur te creëren van vrede, gerechtigheid en heilheid van de aarde en alle levende we-

De Tussenvoorziening

Tijdelijk huis om even op adem te komen

NIEUWS Een gezellig huis. Aan de warme inrichting zal het niet liggen. Maar dit pand is slechts een tussenoplossing. In De Tussenvoorziening kunnen mensen die tussen wal en schip vallen, op adem komen.

EIND JANUARI IS EEN OPVANG-huis geopend voor mensen die geen kans meer maken op een verblijfsvergunning, van wie de verblijfsvergunning ingetrokken wordt, die uitgeprocedeerd raken, een her-

nieuwde aanvraag doen of van wie de identiteit niet te bewijzen is.

De burgerlijke gemeente verkeert bij zulke gevallen in een spagaat. Ze mag deze mensen niet opvangen vanwege de Vreemdelingenwet en het Koppelingbeginsel. Maar ze moet wel opvangen, als gevolg van bijvoorbeeld het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind.

De bestaande voorzieningen zijn voor dit probleem ontoereikend. Stek en VluchtelingenWerk vonden dat er een aanpak nodig was die gericht is op

meer preventie, op begeleiding op maat via een centrale intake en op een zo snel mogelijk (terug)leiden naar reguliere huisvesting, waar het gaat om rechthebbende gezinnen.

Er kwam een project, voor één jaar: 'De Tussenvoorziening', van Stek en Vluchtelingenwerk. De gemeente Den Haag gaf geld. De Diaconie stelde het pand ter beschikking. Fonds 1818 zorgt voor leefgeld.

Kussentjes

Het huis De Tussenvoorziening is met veel liefde en zorg ingericht. Projectleider Renée Helmes vertelt dat bijna alles geschonken is door particulieren: bedden, stoelen, tafels, kussentjes, tapijten, speelgoed, een strijkijzer, keukengerie. Op de banken in de woonkamer liggen plaids klaar, er zijn televisies, er hangen schilderijen en er staan gezellige frutsels op de boekenplanken. De

Niets in de eetkamer wijst op de dreiging van de buitenwereld.

bewoners delen hun slaapkamer met meer, maar de inrichters hebben moeite gedaan ze enige privacy te bieden. Binnen is het goed toeven. Iets van de dreiging van de buitenwereld wordt voelbaar als je merkt dat het pand aan de

straatkant niet herkenbaar is als opvanghuis. De bewoners die er al zitten, draaien consequent de voordeur aan de binnkant op slot. Ze wilden niet op de foto.

MARGOT C. BERENDS

IN - D R U K

DOEN WAT ONDENKBAAR IS

'EEN GEZOND EN FRISCH JONGENS-EN meisesboek kan in dezen tijd van filmsensatie en maniaacaal bioscoopbezoek een psychisch wonder verrichten ten bate van de jeugd'. Verander 'filmsensatie en bioscoopbezoek' in 'internet en game-verslaving' en dit voorwoord in een jeugdboek uit 1923 is weer helemaal bij de tijd. Ik kocht het boek voor een euro in een kerk en de opbrengst gaat naar een goed doel.

Klagen over de psychische en morele teloorgang bij de jeugd is bij elke generatie te beluisteren. De jongeren van 1923 klaagden na de Tweede Wereldoorlog – tweeëntwintig jaar later – over de losgeslagen jeugd en de gereformeerde synode waarschuwde tegen bioscoopbezoek en 'paar-dansen' (even laten bezinken). In de jaren zestig schudde mijn bovenbuurvrouw bezorgd het hoofd omdat ik naar Elvis Presley luisterde, die zo wulps met zijn heupen draaide. En mijn

onderwijzer op de mulo deed niet anders dan de oppervlakkigheid van de televisie hekelen (twee netten!).

Zelf moest ik trouwens ook wel even slikken toen mijn zoon rond de puberteit weg bleek van 'heavy metal'. De muziek op zijn zolderkamer boorde zich twee verdiepingen lager pijnlijk in mijn gehoorgangen. Als jongeren van zulke muziek houden moet het einde wel nabij zijn, heb ik even gedacht. Maar de wereld draait door en soms hoor ik tegenwoordig wel eens iets langs komen dat, als je er je best voor doet, enigszins op muziek lijkt (vrij geciteerd naar een uitspraak uit de strip 'Vader en zoon'). Ja, ik heb inmiddels meer verleden dan toekomst. Maar juist daarom kijk ik wel uit te gaan

somber over de jeugd of de tijd waarin wij leven.

Niet dat ik mij soms geen zorgen maak over 'ontlezing' of over een kerk die steeds minder in staat lijkt de waarde van het geloof in Christus met jongeren te delen. Maar Christus heeft eens gezegd dat we, door ons bezorgd te maken, het leven niet verbeteren. De profeet Jeremia kocht een akker toen alles verloren leek en Luther zei dat hij vandaag een boompje zou planten als morgen de wereld verging. Het gaat er kennelijk om het geloof in de toekomst te koesteren. En het zijn onze kinderen, schattige peuters, lamlendi-ge pubers en stille wateren, in wie de toekomst zich aankondigt. Onder andere daarom zegt de apostel dat vaders hun kinderen niet moeten

verbitteren. Ze dragen die pijn mee hun toekomst in en daar wordt niemand beter van.

Het beste medicijn tegen vruchteloos achterom kijken, zijn voor mij de liederen die mij zondag aan zondag dragen. Daarin is ruimte voor mijn pijn en gaat altijd weer een venster van hoop open. 'Breken en delen, zijn wat niet kan, doen wat ondenkbaar is', zongen we zondag. Zo'n tekst verwarmt m'n hart en als mensen – niet alleen jongeren – daarvan nou iets bij ons zagen, zouden ze zich dan niet afvragen wat die gelovigen bezielt? 'Doen wat ondenkbaar is?' Geen kerk van mensen die zweren bij het oude vertrouwen, maar mensen die durven investeren in de toekomst. Wat zou er trouwens van ons geworden zijn als anderen niet in ons hadden geloofd?

ROB VAN ESSEN

'Schilderjuf' Folly Hemrica ontwapent met kunst Veelplegers schilderen 'stad van vrede'

INTERVIEW Folly Hemrica maakt kunst met ruwe bolsters, die al schilderend hun blanke pit laten zien. 'Het is goed om iets te kunnen geven. Iets moois.'

PROBEER IN GEDACHTEN EEN groep bajesklanten te zien. Wat ziet u? Probeert u zich daarna voor te stellen dat iedere gedetineerde een halve eierschaal vasthoudt en in de binnenkant met een fijn pennetje een minitekeningetje maakt. Klopt het dat het beeld verschuift? Folly Hemrica is kunstenaar, was justitiepredikant in onder meer Scheveningen en geeft nu schilderles bij de Kessler Stichting. Zij zag het voor zich: stoere mannen met tatoeages die op de vierkante centimeter kwetsbare kunst maken. En ze bedenkt nog veel meer ontwapenende kunstvormen, voor mensen die zich niet zo een-twee-drie aan kunst zouden wijden.

Maskers

Ze werkt een middag in de week bij de

Kesslerstichting, die opvang, zorg en begeleiding biedt aan 'sociaal kwetsbare mensen'. 'Onlangs heb ik mijn klasje maskers laten maken. De vraag was: wat zien we aan jouw buitenkant, maar wie ben je van binnen? Wie ben je óók? Van buiten ben ik misschien een

'Ik kan mezelf zijn, ik ben er óók nog'

donderbui, zei een van die mannen, maar van binnen ben ik een zachte jongen. Met iets in de hand – in dit geval dat masker – is het kennelijk gemakkelijker om over jezelf te praten.'

Bij de Kessler Stichting werkt Hemrica niet als predikant, maar als schilderjuf. Ze vertelt: 'Het maken van mooie dingen doet de bewoners goed. Ze hebben geen eigen dak boven het hoofd, vaak zijn ze in de problemen gekomen door schulden, depressies. Ze zitten in een project voor begeleid wonen, of intern op een doorstroomafdeling, soms zijn ze opgenomen geweest in de psychiatrie. Een man zei me dat hij zich zo ontheemd voelde, steeds wonend in dit soort instellingen. "Je weet niet meer wie je zelf bent. Je zit op de wipstoel, bent aan het wachten tot je weer een plek krijgt." Hij vertelde dat hij tijdens het schilderen weer een beetje zichzelf had teruggevonden: "Ik word er vrij van. Ik kan mezelf zijn. Ik ben er óók nog."

Iets moois

Hemrica zorgt altijd voor goed, hoogwaardig materiaal om mee te werken, zodat er ook echt iets moois ontstaat. 'Na afloop hoor je dan trotse reacties: goh, heb ik dat gemaakt? Daklozen, gevangenen hebben vaak het idee dat ze mislukt zijn. Anderen zien ze maatschappelijk functioneren, en hen lukt dat niet. Daarom zorg ik ervoor dat ze iets doen dat niet kan misgaan. Ik nam vaak een goede zeefdrukster, Elspeth Pikaar, mee naar de gevangenis. Zij schiep de mogelijkheid om iets te maken dat zo mooi was dat iedereen er versteld van stond. Bij de Kessler zorg ik dat de bewoners ook iets voor anderen kunnen maken. Het is goed om iets te kunnen geven.

Iets moois. Weggeven, in plaats van altijd maar moeten ontvangen en dankbaar zijn. Zo liet ik ze een houten doosje beschrijven in de vorm van een hart. Ik noemde dat een "doosje waar je hart van opengaat". Een mooi cadeautje.

Mijn schilderklas wordt nu echt een clubje, ze nemen dingen voor elkaar mee, maken iets voor de ander. Dat helpt tegen het gevoel van thuisloosheid. Ze horen weer ergens bij. Ik zorg ook altijd voor een huiskamersfeer, ik maak thee met iets lekkers. Op een gegeven moment zit iedereen geconcentreerd te werken, *in flow*. Het is dan doodstil.'

Schoonheid

Kunst helpt je om naar binnen te keren, vertelt Hemrica. De halve eierschalen gaf ze aan veelplegers, met de vraag: hoe ziet voor jou de stad van vrede eruit? 'Je hebt de stad iets aangedaan, maar nu kun je de stad iets teruggeven. Ik liet ze die stad van hun dromen bewust aan de binnenkant van de eierschaal tekenen. De buitenkant beschrijven – dan krijg je een soort paasei. Maar dit maakte dat ze zich naar binnen richtten. Je krijgt daarna een ander soort gesprek met ze. Als ik ze een boksbal had gegeven, was er weer een heel ander gesprek ontstaan. Maar die zachte binnenkant hebben ze óók in huis.'

Zelf ervaart Hemrica ook de troost van kunst maken. 'Ik laaf me aan schoonheid. Ik kan ontzettend blij worden van iets moois. En als je dat dan zelf kunt toevoegen aan de wereld, is dat fijn.'

MARGOT C. BERENDS

Debat in De Boskant: Religieuze tolerantie?

Zijn Nederlanders overwegend tolerant of juist repressief ten opzichte van religieus geïnspireerde opvattingen en gemeenschappen? Zou je Nederland een 'heidens land' kunnen noemen? Humanist Christa Anbeek en theoloog Erik Borgman verschillen van mening en gaan erover in debat.

VRIJDAG 28 FEBRUARI, 14:00-15:45
UUR. DE BOSKANT. INSCHRIJVEN:
DEBOSKANT.NL

Kerk in Den Haag per post bij u thuis

Een postabonnement op *Kerk in Den Haag*? Het blad wordt dan tien maal per jaar toegestuurd. De prijs is € 17,50 per kalenderjaar.

Opgave abonnement:
info@kerkindenhaag.nl

Of bel: 06 123 130 53.

Bijzondere expositie in Aandachtscentrum

HET AANDACHTSCENTRUM IS een 'open huiskamer' in het stadscentrum. Je kunt er verhalen horen en delen, mediteren in een stilte ruimte en kunst bewonderen. Deze en volgende maand pronken er foto's aan de muren die doven en slechthorenden gemaakt hebben.

bezoekers met hen in contact te brengen zonder de gewoontelijke hulp van een tolk. Hij vond een taal die iedereen kan begrijpen. De taal van het hart spreekt voor zich in het zwijgend geluk van Shakila en Mustafa. Maar wat zou de boom met het gezicht vertellen kunstenaars hebben?

Initiatiefnemer en beroepsfotograaf Fabio Maffioli zocht een manier om

TOT EINDE MAART. SCHOOLSTRAAT 18.
INFO: AANDACHTSCENTRUM.NL

Troubadour

MARTIJN BREEMAN IS TROUBADOUR. MAANDELIJKS ZINGT HIJ EEN LIED OF DRAAGT HIJ EEN GEDICHT VOOR. TE BELUISTEREN OP WEBSITE KERKINDENHAAG.NL

Insomnia

Ze woelt en draait een keer of tien miljoen, de Zandman komt haast elke avond later. Dan staat ze op en haalt een glaasje water en nijdig trapt ze naar haar linkerschoen. Beneden een etude van gespetter met fluisterstemmen en serviesgeklepper, haar ouders die de late afwas doen.

Haar ogen dwalen heel de kamer rond, langs boekenplanken en de paardenposter, haar tas, het prikbord met het laatste rooster, het spinnenweb in 't hoekje van 't plafond. Een diepe zucht zodat het dekbed deinde, de knuffelberen aan haar voeteneinde die liggen morgenochtend op de grond.

Twee autolampen schijnen door het raam, en als de lichten langs de wanden schaven, dan is het even of de paarden draven langs boekenplanken en de poppenkraam. De wekker afgesteld op kwart voor zeven, en in haar dagboek, in het rood geschreven, omringd met veertien hartjes, staat zijn naam.

Ze zet haar voet tussen de spijlen klem, en telt, omdat ze maar niet in kan slapen, met ingehouden woede hardop schapen. Maar al bij nummer negen breekt haar stem, en zilte, hete tranen van verlangen die biggelen langs haar vermoede wangen. Ze houdt zo allemachtig veel van hem.

Folly Hemrica liet een schilder een meanderontwerp maken.

Boeken over ontmoetingen

Folly Hemrica en Renata Barnard (emeritus doopsgezind predikant) schreven een boekje over bijzondere ontmoetingen: 'Engel met gebarsten vleugel'.

Prijs: € 8,50. Uitgeverij Docete. Het boek 'Van huis uit', met afbeeldingen uit kunstprojecten in de gevangenis en beeldmeditaties, komt dit voorjaar opnieuw uit.

COLUMN OP ZEE GEBLEVEN

VERLAAT NEDERLAND EN RIJD EEN willekeurige dorpskern binnen. Zoek het monument voor de lokale jongemannen die zijn gesneuveld in de Eerste Wereldoorlog. Ben je naar het zuiden gereden, België of Frankrijk in, dan vind je het gedenkteken geheid op een plein. Het dorp draagt zijn helden in het hart. Ging je oostwaarts, volg dan de bordjes 'Friedhof'. De Duitsers bewenen hun doden liefst in een gewijde sfeer. Maar waar je de grens ook bent overgestoken, overal om je heen heeft de oorlog van 1914-1918 sporen nagelaten.

Destijds stonden volken elkaar naar het leven, maar inmiddels is de oorlog een verbindende factor geworden. In dit herdenkingsjaar 2014 zullen de voormalige vijanden elkaar op allerlei momenten symbolisch de hand reiken. De Eerste Wereldoorlog is opgenomen in de

stichtingsmythe van het verenigde Europa. Maar komen wij Nederlanders ook voor in dit verhaal? Ons land hield zich in die oorlog afzijdig. Een verstandig besluit, maar wel één die maakt dat nu alle mooie gebaren van verbroedering aan ons voorbij gaan. Als 'we' al niet het verrijkt krijgen van de oorlog te hebben geprofiteerd.

Toch heeft de Eerste Wereldoorlog ons land niet ongemoeid gelaten. Ook hier zijn gedenktekens opgericht ter herinnering aan eigen offers. Een daarvan staat aan de rand van de Scheveningse Bosjes, waar het Frankenslag uitkomt op de Scheveningseweg. Een eenvoudige sokkel met tekst herinnert aan de ruim driehonderd plaatselijke vissers die zijn omgekomen omdat hun schepen op een van de mijnen voeren, die de Britten in de Noordzee hadden gelegd. Door deze zeemijnen, en doordat het Duitse

keizerrijk een onbeperkte onderzeebootoorlog voerde, was het extreem gevaarlijk om uit te varen. Toch bloeide de visserij als nooit tevoren. Als gevolg van de voedselschaarste in Duitsland konden de reders hoge prijzen vragen. En voor de vissers was de keuze tussen je leven riskeren en je gezin honger laten lijden snel gemaakt.

Driehonderd slachtoffers was een enorm aantal voor een dorp als Scheveningen. Veel inwoners verloren een echtgenoot, een vader of een zoon. Daarom nam de Christelijke Schippersvereniging na de oorlog het initiatief een gedenkteken op te richten. Koningin Wilhelmina gaf toestemming om door haarzelf gemaakte tekeningen als ansichtkaarten te verkopen en zo geld in te zamelen. De koningin verrichtte ook de onthulling op 26 september 1922. Bij deze plechtigheid vormden de nabestaanden in hun klederdracht 'een typische maar ook een droevige groep', aldus de

verslaggever van het *Bataviaasch Nieuwsblad*. 'Er zijn heel wat tranen vergoten bij de herinnering aan doorstaan leed en het besef van blijvend gemis. De koningin heeft vele woorden van troost gesproken, ook tot verscheidene weduwen en wezen persoonlijk.'

Natuurlijk was ook de kerk vertegenwoordigd. Dominee Tichelman van de hervormde gemeente hield een rede. Wat hij tegen de rouwenden heeft gezegd, of hij heeft gesproken van straf of genade, is niet meer bekend. Maar op het door de christelijke schippers opgerichte monument staan nog altijd deze woorden van troost en vertrouwen, die slaan op de mannen die op zee zijn gebleven: 'Zij zijn daar waar nacht noch nevel is.'

BAS KROMHOUT

BAS KROMHOUT IS HISTORICUS EN JOURNALIST.